Rørvigvej ved Østerlyng og Skærby

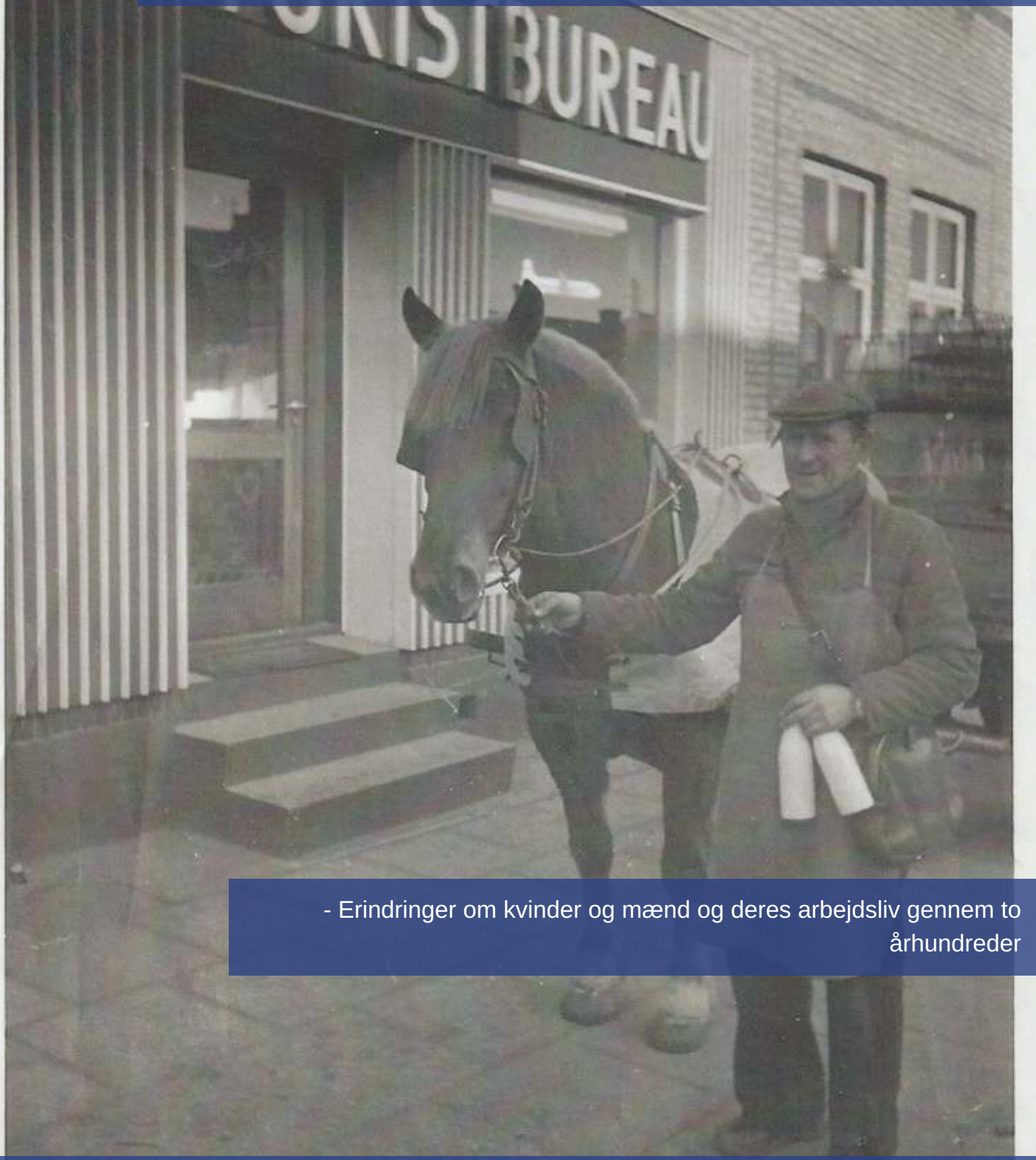

- Erindringer om kvinder og mænd og deres arbejdsliv gennem to århundreder

Annie Brydegaard Danielsen

COPYRIGHT © ANNIE BRYDEGAARD DANIELSEN

ALL RIGHTS RESERVED.

ISBN 978-87-93753-30-3 (PDF EBOG)

ISBN 978-87-93753-31-8 (EPUB EBOG)

FORLAGET KREATIVE DRÅBER

Indholdsfortegnelse

Om Annie Brydegaard Danielsen 4
Forord 4
Seriens 17 bøger kan købes på kd.ebog.dk 6
Indledning 8
Kort 9
Strynøvej 9
Landpost og Telegrafbud 19
Mælkekuske & Vognmænd & Fragtmænd 21
Agerbruger og vognmand Niels Petersen 28
Vognmand Hans Petersen Rørvigvej 108 29
Vognmand Keld Meldgaard Petersen Rørvigvej 165 33
Mælkemand Einar Larsen 39
Stanley Segners Maskinværksted 43
Mælkeforhandler og natmand Henning Larsen 45
Rørvigvej 135A og lidt til 49
Vera - købmandskone i sommerlandet 64
Ostemand, grønthandler og flæskesvindler 70
Det gule husmandsted på Rørvigvej 74
Brandfogeden i Skærby 77
Rørvigvej 151 78
Snedkerværkstedet Rørvigvej 124 79
Møllen ved Rørvigvej 138 83
Stechs Sommerforretning Rørvigvej 86
Hellerup Iskiosk og købmand Rørvigvej 88
Bræddehytten og Skærby Kro 88
Rørvigvej 167 93
Købmand Esther, Rørvigvej 146 94
Rørvigvejen 169 97
Hans Ludvigs ejendom Rørvigvej 185 98

Rørvigvej 203 101
Sorte September Rørvigvej 178 104
Lynghuset 106
Lyngkroen 108
Trælastfilial Rørvigvej 221 112
Minigolf 113
Sparkøbmanden på Rørvigvej 192 117
Røgter & husvilde på Skærby Bakke 122
Skytterne i Skærby 123
Skærby i krig og fred 128
Lejrpladsen ved Skærby 140
Arkitekt Einer Andersen 149
Svagbørnskolonien Nordstrand 156
Skærbyholmsvej 163
Skovly - Ved Skoven 168
Toldopsynsmænd 169
Fiskeeksportør 170
Vognmand Jens Thorvald Petersen 172
TAXA, TAXI og Lillebiler 181
Efterskrift 197
Omregninger af gamle målenheder og mønter 199
Stor Tak til Bidragyderne 200
Bagsiden 202

Om Annie Brydegaard Danielsen

Annie blev født i 1951 på Brydegaard i Nakke, som den ældste af Daniel og Else Danielsens 3 piger.

Hun flyttede fra slægtsgården i 1969, og gården blev solgt i 1978. Men selvom hun flyttede først til Vig og senere til Holbæk, følger hun den dag i dag med i, hvad der sker i Nakke - Rørvig sogn og omegn.

Annie har det som en svamp: Hun suger alt til sig. Med alle sanser. Hun er interesseret i mennesker. Deres vilkår, deres liv og historier.

Det kombineret med hendes historiske interesse og uddannelse som lærer og museumsassistent, gør det interessant og spændende at læse om hendes barndoms hjemegn.

Forord

Med udgangspunkt i husmand og vognmandsfamilien Petersen, der kan føres tilbage til før Jens Jensen deltog i krigen 1864, har jeg set på, hvordan området på Østerlyng omkring Skærby og Rørvigvej har udviklet sig gennem to århundreder.

Mange mennesker, efterkommere og nuværende ejere af ejendomme i Skærby og langs med Rørvigvej har svaret på spørgsmål og endnu flere hjulpet til med at finde frem til nye kilder.

Erindringerne om de øde forblæste udstedslodder med landbrug, der med tiden af lyst og af nød blev forvandlet til helårshuse, feriekolonier, værksteder, butikker og 1500 sommerhuse, er nu samlet til en bog med billeder, skøder, avisudklip, reklamer og citater.

Hvert kapitel skal læses og ses som en lille historie for sig. To personer kan have været til stede ved samme begivenhed omkring skarpsynet og storsindede flittige mennesker, men lagt mærke til forskellige ting, og derfor husker de ikke nødvendigvis det samme. Den enes erindring er lige så rigtigt som den andens, sådan er det med erindringer.

Annie Brydegaard Danielsen

Januar 2021

Seriens 17 bøger kan købes på kd.ebog.dk

Bog 1 **Erindringer om Nakke By, Galbuen, Hovvig og Slottet** - Om gårdenes udflytning, bønder, husmænd, håndværkere, fjernsyn for børn og fattighus - og hvordan en andelsvaskemaskine gjorde livet lettere

Bog 2 **Erindringer fra Nakke Midtby** - Om Nakke Købmandshandel, Andelsfrysehus, sognerådsformanden, Rørvigslagteren, fiskemand, brødmand, postbud, vagabonder og om Nakke Andelsmejeris betydning for hygiejnen

Bog 3 **Erindringer fra Nakke By Øst** - Om gadekæret, høker, skomager, hjulmand, vejmand, landmænd og proprietæren - Rørvigs Konge

Bog 4 **Skoleerindringer fra Nakke, Rørvig og Nykøbing** - Fra rytterskole og sogneskole til realskole - teater, sang og musik skaber sammenhold

Bog 5 **Erindringer om arbejdslivet på landet** - Om glæder, sorger, traditioner og nissens grød

Bog 6 **Erindringer fra Nakke Vestvej, Hovvigvej, Slettemosevej og Slettehøjvej** - Om ægmand, landmænd og by- og landmænd - og elektriciteten kommer til Rørvig Kommune

Bog 7 **Erindringer fra Rishøjvej, Isøre Central og Schou Tex Nykøbing** - Om fiskere, bådebyggere, landmænd, feriekoloniens kvinder og børn – og om Rørvig Sogns Sygeplejeforening med klinik i Lindegården

Bog 8 **Erindringer fra Nakke Østvej, Graudebjergvej og Nakkehage** - Om bønder og husmænd, Isefjorden og Rønnen, Skredbjerg, borggårde, pensionater, tørv og krig, pipstenen, sommerhuse, Rørvig Husholdningsforening - og patienter fra SNS

Bog 9 **Erindringer omkring Nord, Oddermosen, Søndervang og Rørvig By** - Om Hedemanden, gårde og husmandsbrug, sankeret, krigen og foreningslivet, mælkedreng på Billesborg og udflugter til livet på Hesselø

Bog 10 **Erindringer fra Nakke Lyng, Trolleskoven, Rørvig og Nakke Skov** - Livet omkring Sognegården, biblioteket, idrætsforeningerne, maskinstationer, kirken, Alderdomshjemmet og om klapjagter, juletræsfester, fastelavn og Asfaltbal i Nykøbing

Bog 11 **Erindringer fra Hovvig og Ringholm** - Om mennesker, der altid har ændret landskabet og skabt landskabet

Bog 12 **Erindringer fra Rørvig, Nakke Lyng, Klitborg og Jagtborg** - Om sandflugt, natur, landbrug, handel og mennesker i et samfund i forvandling

Bog 13 **Ulstrup Skole** - erindringer fra rytterskolen i Eskildstrup og sogneskolen i Ulstrup

Bog 14 **Østerlyng** - Ingeborg og Jakobs husmandssted

Bog 15 **Feriekolonierne** - omkring Rørvig, Nakke og Nykøbing

Bog 16 **Askehaven og Østerlyng -** fra hedens landbrugsland til fritidsland

Bog 17 **Udbygningen af Nykøbing Sjælland** - Erindringer om udviklingen fra agervang til bydel omkring Rørvigvej

Indledning

Skærby Bakke er det højdepunkt, hvorom det nærmeste kystlandskab er dannet. Fire vifter af strandvolde strækker sig ud henover Vesterlyng, Vangen og Østerlyng. Uden på vifterne er senere blæst sand fra klitten, herved har de tre områder tilsammen været købstaden Nykøbing Sjællands overdrev.

I dette nøgne landskab var de første vejspor blevet anlagt i 1797 i forbindelse med udskiftningen af købstaden Nykøbings markjorde. Med en vejbredde på 6 alen, skulle de sikre borgernes adgang til strande, hvor de havde sankeret til at hente sand til byggemateriale, og tang til gødning og madrasfyld, og i lergravene måtte sankes ler.

Stednavne der ender på by, mener man stammer fra vikingetiden. Om vikingerne har lagt deres både ind på Skærby Strand er usikkert, men gravhøjen fra oldtiden på Skærby Bakke vidner om, at bronzealderens folk har boet der. Pastor G. Knudsen skriver i Historisk Årbog fra Holbæk Amt 1937, at Nykøbing bys galge blev flyttet fra Schous Galgebjerg til Skærby Bakke. Her har den sidste henrettelse efter mundlige kilder fundet sted først i 1850'erne. En kvinde fra Højby var dømt til døden for mord. Det fortælles, at hun sang, da de førte hende ud fra det gamle rådhus for at føre hende til retterstedet.

Nykøbing bys husmandssteder og købmandsgårdes marker lå uden for byen. Kreaturerne blev hver morgen i sommerhalvåret samlet og drevet i flok ud af Nørreport til græsarealerne ved Torsbjerg og ved Skærby, hvor røgterhuset lå. Et af husene nær vejen var bolig for Nykøbing Sj. Købstadskommunes husvilde, der hermed var placeret i betryggende afstand fra bygrænsen. Skærby Strand var en øde egn, hvor Nykøbings borgere frem til slutningen af 1800'tallet kun kom ad vejsporet mod Rørvig eller det andet nede fra Rosendalen for at hente naturalier, og hvor dyr gik på græs overvåget af en røgter.

Området bag plantagen lå stadig åbent og uden megen bevoksning. Vist nok i l897 indrettedes mellem Skærby Bakke og stranden en skydebane, forsynet med mure for måltavler; men den voksende sommerhusbebyggelse de efterfølgende årtier talte for at banen blev flyttet og arealerne udstykket i begyndelsen af 1930erne. Den første bebyggelse efter århundredeskiftet var tilfældig, men fra 1918-19 gennemførtes organiserede udstykninger af Vibo Plantage og Klitborgarealerne, med fælles badestrand og vejanlæg, som sikrede adgangen til herlighederne. Borgerstiftelsen i Nykøbing solgte også sit strandområde til feriekoloni, mens kommunen tilbagekøbte Skærbylodden, som man havde afhændet kort før århundredeskiftet med henblik på opførelse af et større rekreationshjem. På de kommunale jorder camperede folk i sommermånederne, og i det hele taget havde Skærby på den tid et primitivt og interimistisk præg. Skærby var ikke dengang så socialt acceptabel som Nordstrand hvor der lå velbyggede strandhuse og et badehotel.

I dag er området ved Skærby og på begge sider af Rørvigvej et tæt bebygget område, hvor sommerhusene langt overstiger antallet af helårshuse. De gamle husmandssteders bygninger skal man lede længe efter blandt de mange nåletræer. Det er svært at forestille sig, at det har været et område, hvor kun få personer ville bo for 170 år siden.

Kort

** Udsnit af kort udgivet af Odsherred Turistforening i samarbejde med Nykøbing-Rørvig Kommune i 1982.

Strynøvej

Jens Jensen var født den 11. oktober 1830 i Asnæs sogn, og hans forældre husmand Jens Nielsen og Dorte Hansdatter boede i Asnæs Indelukke.

Ungkarlen Jens oplevede, at demokratiet kom til Danmark i 1848. Europa genlød af nye tanker og idéer. Småstater og fyrstedømmer skulle erstattes af samlede nationer med fælles identitet og nationalfølelse. Enevældige kongehuse skulle afløses af demokratiske styreformer.

Den danske monark regerede fra gammel tid som konge over Danmark og hertug af Slesvig, Holsten og Lauenborg. Nu lød folkekravet på et demokratisk og dansk Danmark. De, der følte sig danske og talte dansk, skulle samles i en nation. Resten skulle skæres væk. Det betød rent praktisk, at Slesvig skulle være dansk, mens Holsten og Lauenborg kunne gå til Det Tyske Forbund. Under truslen om revolution accepterede kongen kravene.

Mens systemskiftet var overraskende fredeligt i København, vakte det stor uro og vrede i hertugdømmerne. Slesvig og Holsten havde deres egen dagsorden. De ville ikke være en del af projekt Danmark for danskerne. De ville forblive samlet, beholde den danske konge som deres hertug og have ham som repræsentant i Det Tyske Forbund. De nedsatte deres egen regering i Kiel og indtog våbenarsenalet i Rendsborg. Borgerkrigen var skudt i gang.

Krigens første slag stod ved Bov, og flere fulgte. Et af de mest kendte slag i krigen blev udfaldet fra Fredericia i 1849. Her slog den danske hær de slesvig-holstenske belejrere tilbage. Sejren ved Fredericia fik enorm moralsk betydning for danskerne, som næsten følte sig uovervindelige. Krigen blev dog ikke afgjort på slagmarken. Den sluttede først i begyndelsen af 1851, da stormagterne gennemtvang en fred. Den løsning, de trumfede igennem, var langt hen ad vejen blot en tilbagevenden til situationen før 1848: en formel genoprettelse af det danske monarki. Problemerne var dog langtfra løst, hvilket skulle vise sig ganske få år senere.

Illustreret Tidende kom på gaden første gang i 1859, midt under den slesvigske treårskrig. Bladet var et moderne gennembrud i nyhedsformidling med nyheder, aktuelle oplysninger, litterært stof og underholdning af høj værdi. Folk gik sammen om at holde bladet. Selvom bladet kunne være længe om at nå i hænderne på nyhedshungrende kvinder, så åbnede tekst og illustrationer for en helt ny verden.

Jens var imens blevet tjenestekarl hos købmand Hansen i Nykøbing, hvor han mødte købmandens tjenestepige Ellen Kirstine Hansdatter født i Højby Sogn. Han var 30 år og hun 25½, da de den 29. august 1860 blev gift i Nykøbing Kirke.

Det er uklart om Ellen Kirstine og Jens boede i Skærby på Østerlyng i de første år i deres ægteskab. Men sikkert er det, at den umiddelbare anledning til en spirende krig, var den danske novemberforfatning af 1863, der gjaldt for Danmark og Slesvig, men ikke for Holsten. Dette var et brud på fredsaftalen efter Treårskrigen, og førte til kraftige protester fra tysk side. Preussen og Østrig truede med krig, hvis Danmark ikke annullerede forfatningen, hvilket ikke skete.

I 1864 indkaldte kongen drenge fyldt 15 år og unge mænd, hvor Jens var imellem. Mange meldte sig frivilligt, og endnu flere vendte aldrig hjem. Soldaternes pårørende skrev så tit som muligt breve med hverdagens hændelser og om snarligt gensyn til dem, og sendte uldsokker og sukkergodt til jul.

** Feltpost fra Illustreret Tidende 7/2 1864.

** Danske infanterister stopper østrigske husarer ved Sankelmark, 6. februar 1864. Fra: Illustreret Tidende 6/3 1864. (https://sydslesvighistorie.dk/mindretallets)

De fleste soldater skrev ikke om, hvor bange de var, men derimod om dagens fredeligere gøremål. Når soldaten befandt sig ved de faste forlægninger, var der mulighed for at organisere fælleskøkkener, men på feltfod måtte hver især selv stå for madlavningen.

Der var tre typer feltrationer, som blev udleveret ved fronten. En af standardrationerne bestående af ½ pund fersk oksekød, ¾ pægl byggryn og 3 kvint salt, blev normalt kogt. Men kunne varieres ved den udleverede ration oksekød bankedes ud med en afvasket sten og sattes på pinde over bivuakilden. Var soldaten undervejs så heldig at få fingrene i et æg, var der råd for, hvordan man tilberedte dette, når man befandt sig langt fra et ur. Idet vandet kogte, begynder man at tælle, og når man havde talt til 180, var ægget blødkogt.

Soldaterne pyntede på kamphandlingerne i deres breve for ikke at skræmme deres kære. Om end med forsinkelse kunne soldaternes pårørende med gysen se kampenes rædsler i de træsnit, som Illustreret Tidende bragte.

** Jens Jensen og Ellen Kirstine Jensdatter blev gift den 29. august 1860. (Peter)

En af de hjemvendte soldater med førligheden i behold var Jens Jensen. Han havde noget at vende hjem til. I tinglysningsprotokollen Nykjøbing Kjøbstad Østre Lyng matr.nr 51, er der i 1. skøde af 25. juni 1875 fra J. Villumsen til A. A. Andersen påhæftet en lejekontrakt fra 15. oktober 1865 til Jens Jensen.

Foreningen med Ellen Kirstine resulterede i, deres første barn blev undfanget. Anna Kirstine Jensen blev født i Skærby på Østerlyng den 4. marts 1866. Da hun blev døbt i Nykøbing Kirke, stod pigerne Grethe Frederiksdatter og Sanne Jensdatter og husmændene Niels Christian Jensen, Peter Valletin og Jens Pedersen fra Skærby faddere.

Jens og Ellen Kirstine fik en søn, Niels Christian Jensen i 1872 og derefter fulgte en datter. Da Louise Marie Jensen blev døbt den 21. september 1973, kan man se i Nykøbing Kirkebog, at der var et stærkt sammenhold blandt husmændene i Skærby. Fadderne var nemlig husmand Niels Christian Jensens hustru og unge husmand Jens Hansens datter Sofie og som ved den ældste datters dåb også husmændene Niels Christian Jensen, Peter Valletin og Jens Pedersen.

Jens og Ellen Kirstine var flittige og stræbsomme personer. De lagde begge et betydeligt arbejde i at drive det mest mulige udbytte ud af den golde jordlod, som han havde fået at tumle med. Gødningen fra fjerkræ, to køer og hesten blev pløjet ned sammen med tang. Som udbyttet steg, blev der indkøbt et par kvier mere. Jens gik og såede sæden i hånden og høstede med le, imens Ellen Kirstine bandt neg og satte i traver i de første år. Det gode naboskab med de nærmeste husmænd medførte, man kunne være sammen om de dyre investeringer i en bredsåmaskine og en slåmaskine. Men som Jens og Ellen Kirstines penge tillod det, købte de selv en hest til, en fjællevogn og hesterive.

En gang i anden halvdel af 1800’tallet indledtes et hamskifte i bondesamfundets ernæring. Man fik nye tekniske muligheder med komfuret støbt i jern, der afløste ildstedet. Udviklingen i daglighandlen på landet gjorde det muligt at anskaffe flere ingredienser og varer til husholdningen end tidligere, hvor man skulle til byen for at hente de meget få ting som salt og kaffe og måske et par krydderier, man indkøbte til bondehusholdningen. Den danske sukkerproduktion betød nye muligheder for bagning og syltning. På et tidspunkt gjorde kødhakkemaskinen revolution i det danske landkøkken. Fra det trælse arbejde med hakkekniv og bræt kunne man på få minutter hakke de ureelle kødstykker en eller to gange alt efter, hvad farsen skulle anvendes til. Det er tankevækkende, at en så udbredt dansk spise som frikadeller er praktisk muliggjort af denne ene tekniske fornyelse med en hånddrejet kødhakker.

Ellen Kirstine fik givet vis del i goderne, da det gamle husmandshus erstattedes af ejeren A. A. Andersen med 3 fritliggende bygninger, der udgjorde 1 stald, 1 lade og beboelse i 1887. Ellen Kirstine døde i 1894. Det var på det tidspunkt helt naturligt, at deres datter og svigersøn, Marie og Anders Petersen flyttede ind hos Jens. Svigersønnen Anders blev i øvrigt kaldt Andreas, så de færreste vidste bedre. I tinglysningsprotokollen Nykøbing Kjøbstad Østre Lyng matr.nr 51, bliver 2. skøde af 31. august 1901 udstedet fra A. A. Andersen til Andreas Petersen.

Da Andreas og Maries søn, Henry Andreas Petersen, efter en hjemmedåb, blev fremstillet den 21. juli 1901 i Nykøbing Kirke, stod Jens Jensen fadder til sit barnebarn. Det blev ikke ved et barn. Marie og Andreas fik i alt 9 børn på husmandstedet. Der var ingen skole i Skærby, så børnene måtte gå ind til Nykøbing for at få undervisning hver anden dag, for sådan var det den gang.

Der var nok at se til med at drive det lille landbrug. Andreas supplerede indkomsten ved at have vognmandsforretning med hestevogn, og han havde blikket rettet mod fremtiden.

I aviserne kan man læse, at Nykøbing Sjælland Husmandsforening blev efter en række småmøder på Østerlyng og Vesterlyng stiftet på en generalforsamling den 6. maj 1907. Man begyndte med 26 medlemmer, og den første bestyrelse bestod af formand vognmand Andreas Petersen i Skærby, avlsbrugerne Søren Andersen og Poul Jørgensen på Vesterlyng og Christian Willumsen i Askehaven og Lauritz Petersen i Vangen.

De første formænd sad ikke så længe, nogle kun 1 år; men kartoffelavlen tog fart. Husmandsforeningen var en aktiv forening til gavn for landbrugets udvikling. Den stod på få år stærk med et medlemstal på 100 % af mulige. Men mændene skulle overtales til at stille op til bestyrelsen. De begrundede det med, at når de også skulle have bierhverv for at få familiens økonomi til at hænge sammen, blev der hverken tid eller energi tilovers. I 1927 blev Hans Ludvig Jensen Rørvigvej valgt til formand, en post han havde i over 30 år til gavn for husmændene, og det blev nemmere at få dem til at gå aktivt ind i bestyrelsesarbejdet.

** Marie og Andreas Petersens børn i atelieret hos den anerkendte fotograf Sophie Mentine i Nykøbing. Bagerst fra venstre mod højre Henry Andreas Petersen, Hans Christian Petersen, Jens Thorvald Petersen. I midten Ane Marie Margrethe Petersen, den lille dreng er Peter Ejnar Petersen, den stor pige er Ella Marie Kristine Petersen, forrest fra venstre Karen Sofie Petersen og Ingeborg Louise Petersen. Karl Svend August Petersen mangler i søskendeflokken. Det er måske fra 1913, da Henry Andreas fyldte 14 år og blev konfirmeret i fint jakkesæt, knækflip og slips. (Peter)

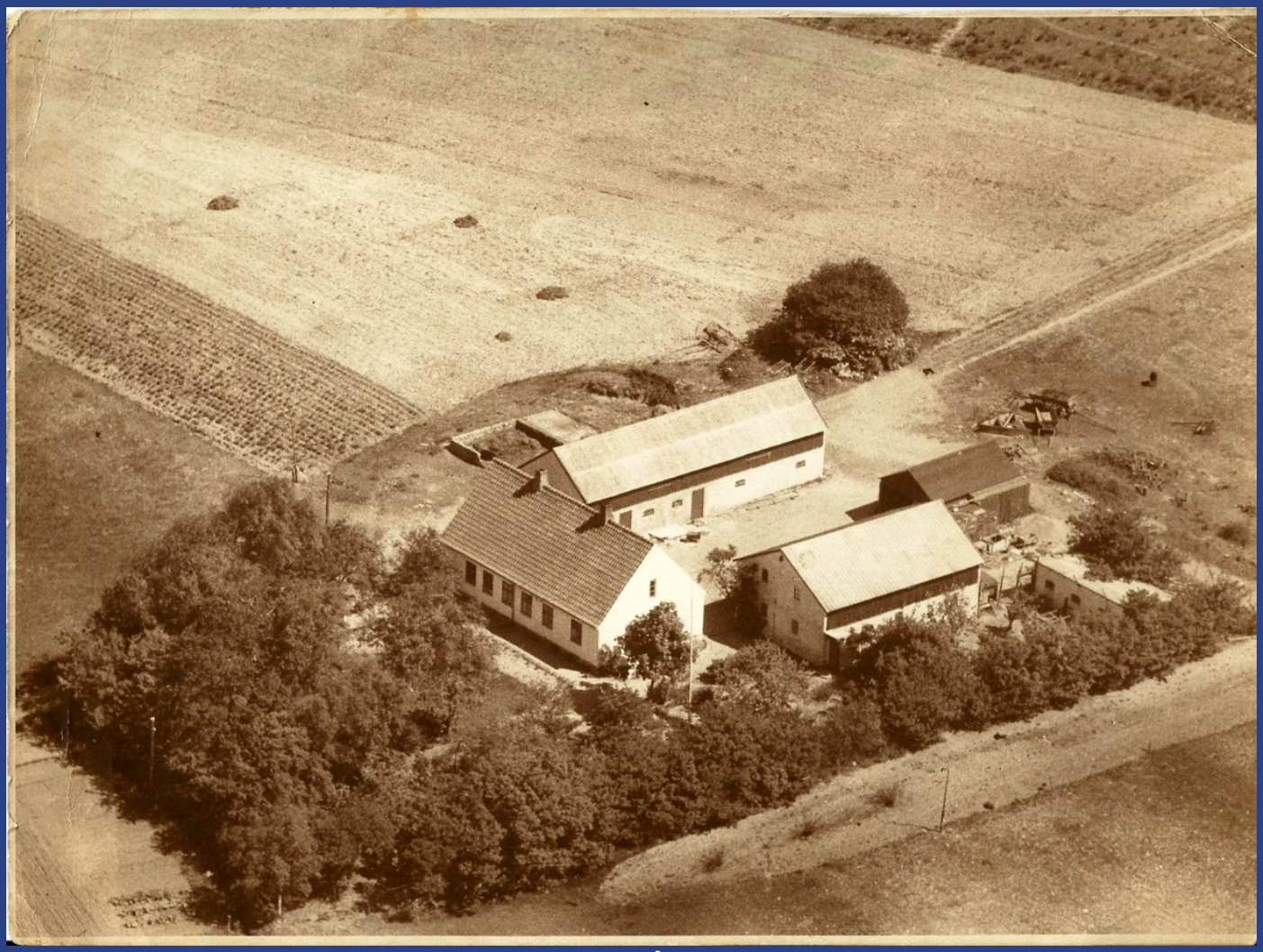

** Sylvest-Jensens motiv fra husmandsstedet på Strynøvej 10, hvis bygninger er opgivet til at være bygget i 1887. (Peter)

Jens Jensen var, som de andre veteraner fra krigene 1848 og 1864, medlem af Våbenbrødrene. Lokalhistorikeren Sophus Jensen fortæller i sin erindringsartikel fra oktober 1964 i Sjællands Tidende: *"Grunden til, at jeg har haft nærmere bekendtskab med flere af de gamle veteraner, er min bedstefar, gårdmand Kristian Hansen i Ledstrup, som gammel mand fik ophold hos min fader, Niels Jensen, som havde en af de rigtig gammeldags beværtninger i Lindealle her i Nykøbing. Og da min bedstefar var med i styrelsen for de gamle våbenbrødre, kom disse ofte hos os. Bedstefar var nemlig veteran fra treårskrigen. Jeg ser endnu tydeligt for mig de gamle kærnekarle i deres vadmelstøj, når de sad og drak kaffepunch ved det store bord i beværtningen. Og da hændte det ofte, når diverse punch havde sat fart i samtalerne om krigen, at de gæve krigere fra 1848 begyndte at bebrejde dem fra 64 med, at de ikke kunne tampe tyskerne, som de havde gjort. Så kan det nok være, at bølgerne kom til at gå højt."*

Staten havde udbetalt pension til de efterladte og krigsinvalider, men en formel anerkendelse af soldaternes indsats kom først i 1876, hvor veteraner efter at have indsendt en ansøgning, modtog en lille erindringsmedalje i kobber. Veteranerne fra Treårskrigen fik i 1906 udbetalt en årlig hædersgave på 100 kr. Fra jubilæumsåret i 1914 fik også de overlevende soldater fra 1864-krigen udbetalt det samme årlige beløb. 1914 var også året, hvor 50-året for krigen blev markeret i hele landet. I Stenstrup Forsamlingshus fik man også taget et billede af de lokale veteraner.

** Et unikt billede i Torben Andersens bog 'Odsherred i 1864'.

Udover Jens Jensen i Skærby havde Nykøbing Sogn flere veteraner fra 1864, bland andet Hans Jensen, som havde en kørende postrute til Bråde, og rebslager Jens Henrik Andersen. I Rørvig Sogn var gdr. Hans Madsen fra Nørrevangvej, og Johan Peter Christensen på Nakke Østvej. Da en af Hans Madsens sønner byggede et hus beliggende tæt ved Lodsoldermandsgårdens have, udførte Johan Peter Christensen tømrerarbejdet. Begge mænd havde været marinesoldater, og da den danske marine blokerede de nordtyske østersøhavne, havde de begge været med i en træfning uden for en havn, men på hvert sit skib, hvor udbruddet blev afvist. De var fra samme sogn, men havde aldrig vidst noget om hinandens oplevelser, før de mødtes til rejsegilde på huset.

Når Johan Peter Christensen skulle op og hæve sin veterangave på 100 kr. på skovkontoret, gik han altid til Nykøbing over Hovvig. Når han havde fået udbetalt pengene, gik han ind og spiste tre stykker mad, drak to snapse og et glas hvidtøl, inden tilbageturen skulle klares. Udbetalingen på skovkassererkontoret var varslet, så Johan traf Jens Jensen og fik sig en snak. De to slog gerne følge til Askehaven, hvor Jens drejede af til turen gennem Rosendalen til Skærby, og Johan gik hjem over Hovvig til Nakke.

Nogle af veteranerne fra 1864 var vendt hjem stærkt invalideret på krop og sjæl. Men Jens Jensen blev kendt for sit uopslidelige gode humør, der fulgte ham både i gode og mindre gode dage. Han forblev fuldstændig åndsfrisk og fulgte interesseret med i begivenhederne i en rastløs tid under 1. Verdenskrig og i de skelsættende år omkring 1920, hvor Sønderjylland kom hjem til Danmark igen.

Gamle Jens Jensen flyttede til Kildestræde 22 i Nykøbing, hvor han nød sin aldersrente. Men han boede, som Nykøbings ældste borger, den sidste tid hos sin datter og svigersøn Marie og Andreas i Skærby. Den forhenværende husmand Jens Jensen indgik til den evige hvile i en alder af 93½ år på Nykøbing Sygehus i 1924. Veteranen fra 1864, Jens Jensen, blev selvfølgelig mindet i avisen.

Byens Ældste død.

I Fredags Aftes er fhv. Husmand *Jens Jensen*, Skærby, nu Kildestræde, afgaaet ved Døden i den høje Alder af 93½ Aar. Den Afdøde var aandsfrisk indtil for faa Dage siden og har alle Tider været kendt som en flittig og agtværdig Mand. Han var Veteran fra 1864.

At vor kære, gamle Fader og Bedstefader, fhv. Husmand **Jens Jensen,** Skærby, i Dag ved en blid og rolig Død er indgaaet til den evige Hvile i en Alder af 93¾ Aar, bekendtgøres herved for Slægt og Venner.

Nykøbing Sj., d. 25. Juli 1924.

Marie Petersen, f. Jensen.

Andreas Petersen,
Kildestræde.

Begravelsen sker fra Nykøbing Sygehus Torsdag den 31. ds.

Det 3. skøde på matr.nr. 51 af 15. marts 1922 er fra Andreas Petersen til Hans Petersen, der senere sælger til Erhardt Frederiksen. Andreas Petersen døde i december 1941 i Skærby. Marie Petersen fik bopæl hos datteren Ella og hendes mand Edvard Nielsen på Rørvigvej 53. Marie døde i februar 1955.

** Marie Petersen sidder i datteren Ella og Edvard Nielsens have på Rørvigvej 53. I en note står, at den gamle bondes gård på Rørvigvej 42 er ved at blive revet ned. Sådan gik det ikke med Marie og Andreas´ husmandssted. (Peter)

Landpost og Telegrafbud

Landpostbuddet, der travede ud ad de støvede veje, blev i århundreder en daglig gæst i næsten alle hjem. Han startede tidligt om morgenen fra postkontoret i Nykøbing, og kunne ofte først holde fyraften sidst på dagen. Landposten havde sin faste rute, hvor han afleverede breve, postkort, pakker, og derudover foretog han visse andre postekspeditioner lokalt hos kunderne. Der vankede en kop kaffe, hvis han kom med brev med et fremmed frimærke på.

Det var mange mil i al slags vejr, 50 km var ingen sag i solskin, men kunne være bask i snestorm. En flot sort uniform med blanke kapper, kasket og posttaske havde han, men det at være postbud var ikke så godt lønnet endda. Derfor drev datidens postbude ofte et lille sted med lidt jord, for eksempel i Skærby og på Østerlyng, og konen hjalp naturligvis til i mark og stald ved siden af husførelsen.

** Nykøbing Sjælland postdistrikt indtegnet på Googel kort. (Peter)

Nykøbing postdistrikt var stort. Det er nævnt, at Hans Jensen, der var veteraner fra 1864, havde en kørende postrute til Bråde. Cyklende postbude på landet blev først almindeligt efter 1900. Alligevel var det forbavsende, hvad disse postbude kunne overkomme. Ofte var de aktive i diverse foreninger. I Det Radikale Venstre og i Skytteforeningen kunne man ikke få en bedre agitator for en sag. De besøgte jo næsten hvert hjem på en egn. Der findes også eksempler på, at de fungerede som spillemænd til bryllupper hos vognmændene i Skærby.

Ved særlige højtidelige lejligheder, som konfirmationer, bryllupper og 100'årsfødselsdage kunne et telegrafbud banke på døren og aflevere en blanket med en helt særlig lykønskning. Med til særlige lejligheder hørt også de barske budskaber om skibsforlis, slægtninges død og begravelse.